

בכורות כח

עניין: נאמנות הרופאים

כפתור ופרח לרבי אשתורי הפרחי

ולזה תמצא בתלמוד שאותם שהיו חכמים בחכמה וזולת חכמת התורה לא היו נקראים לא רב ולא רבי אלא בשמם לחוד. ואין זה שתאמר גדול מרבין שמו³¹⁴. כמו טודוס הרופא דפרק עד כמה (בכורות כח, ב), וכמו בנימין אסיא³¹⁵ דפרק רבי אליעזר דמילה (שבת קלג, ב), וכמו בר נתן³¹⁶ אסיא דפרק מקום שנהגו (פסחים נב, א) וכיצא בהם. אבל אותם שעיקר חכמתם בתורה ויתר החכמות להם פרפרת נקראים בשם רבי, כענין (ר"ה כד, א) ר"ג בחכמת הכוכבים, וכן רבי אליעזר הגדול בפרקיו, וכענין הרפואות לרבי פנחס בן יאיר ולרבי חנינה. רבי פנחס בהביל שוחטין³¹⁷ (חולין ז, ב) מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה, ורבי חנינה פרק הוציאו לו את הכף (יומא מט, א) ומאי שנא רבי חנינה משום דבקי ברפואות. ושמואל דהוה ר' מצטער למסמכיה ברבי דהשוכר את הפועלים (ב"מ פ"ה, ב) לא מפני הרפואות³¹⁸ ולא מפני האצטגנינות אלא מפני תורתו. והתורה היא שצריכה יומם ולילה ולכל הפחות לקבוע עתים³¹⁹, אבל זולתה שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה או שעה שהוא נפנה לבית המים³²⁰. וזהו שכתוב (דברים ד, ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, כלומר זאת ולא זולתה³²¹, שזולתה בזולתכם גם כן נמצאת³²². והאמת שכל מה שימצאון בשבע חכמות הנמצא בידיו היום קצת מהם, ימצא ממינם בחכמת התלמוד חלק יודע ממנו שהם ע"ה היו בקיאים בכלם והכל כלול³²² ברבריהם

שב יעקב ח"א ס"י מא

ודבר זה יבא לנו תפירה ותפירה כי אמתם תפיר השפיר ידוע לכל התחילי בלימוד הדפילו שחכמת הרפואה תניחה ונותנת לפעתי לדבר אחד סיבות רבות ואין אחת תהן תכרחת ולא עוד אלא גם התחלותיה ויסודותיה בלתי תוכרחי בחכמת חיתך כשאר החכמות אבל אינן אלא אותה קצתן לקוחות תפירות וקצתן תפנסיון ולהיות שכל התושכלות הם של שלשה תיני והיינו החיוב והתנע והאפשר ונחיוב ונתנע לא יבא שום ספק אבל הספיקי נתפירי באפשר עד שאפי' האפשר היותר קרוב ופתיך לזוהי אינו וודאי ע"כ דבו כחו רבו בחכמת הרפואה דעות שונות לא ראי זה כדאי זה ותה שאחד בונה השני סותר ותה שזה תתיר זה אוסר ותי כהחכם יודע על מה להשען וכבר הוכיח זה החכם ר' יעקב חאגיז בשידושו לתשמיז ספר עץ החיים ספ"ד בפסחי' יע"ג וכיון שכן איך מוכל באיסור דאוריית' ובשרע באיסור חתור להביא ראי' וודאי' תחכמה תלאה ספיקי'. ואנא חל

חתם סופר יו"ד ס"י קעה

והנלע"ד בזה, כבר בארתי בתשובה אחרת דהיות כל דברי הרופאים אינו אלא אומדן הדעת, וכמ"ש מעיל צדקה שם שהם עצמם אומרים כי חכמתם הוא רק עיונית, ע"כ המה נאמנים על הכלל ולא על הפרט, רצוני שהם נאמנים לומר יש בטבע הכליות להוליד חצץ אדום, אבל אינם נאמנים על הפרט על גוף זה שיש בכליותי חצץ, כי אולי מחשבותם הטעם לשפוט על גוף זה משפט שקר, ועתה אשה

פנים מאירות ח"א ס"י יב

אלא צרור הדבר שחכמים אמרו זה³²³ לצחון דברי הרופאים אם הם אמת, ללא מצינו שום מקום לסמוך אדברי רופא באיסור תורה, אלא צענין פיקוח נפש, להאכיל על פיו ציוס כפור או לחלל שבת, משום דאף דאינו צרור לן כדברי הרופא, מכל מקום לא יהיה אלא ספק וספק פיקוח נפש דוחה שבת, אבל בשאר איסורין לא סמכין אדברי הרופא שאומר על פי הצנתו, דהוא עד או ראה (וידע) [או ידע] כתב (ויקרא ה, א), ולא אשכחין ידיעה שלא צראה אלא כמו שאמרו חכמים (שביעות לג, א) ולא צענין זה³²⁴. ותדע דהא בש"ס בחולין (יא, ב) צעי למילף דאזלינן בחר רוצא מרוצא דאמר רחמנא דלקטול, [ו]דילמא טריפה הרג³²⁵, ומאי קושא דילמא מיירי דאמרו הרופאים שהיו מכירים צמזוג של זה האיש הנהרג שלא היה טריפה³²⁶, אלא על כרחך דלא סמכין בזה ארופאים, וקושיות הרא"ש נבאר לקמן. ואף לדעות דהתירו באשה

ואין להביא ראיה דמצינו שסמכו חכמים דבר איסור על הרופאים, דאמרין בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לג, א) מעשה צפרה של בית מנחם שניטלה האם שלה, וצא מעשה לפני חכמים ציבנה והתירה, שאמר טודוס הרופא אין פרה וחזירה יולאת מאלכסנדריא של מצרים אלא אם כן חותכים האם שלה שלא תלד, שמע מינה דסמכו דבר איסור על הרופאים. מכל מקום נראה דאין מכאן ראיה דיש לומר דטודוס ראה ציבור שחוטכין האם שלה ומתקיימין י"ב חודש, הרי זה ידיעה צרורה דלאו מיטריפה בהכא, ולא אמר על פי אומדן דעת³²⁷.

שו"ת חבלים בנעימים ח"א סוגיא מו

(ה) ורופא ישראל מה נאמטו. הנה מחמתי בטורות (כח ע"ב) שחזרו אס ניטל האם ע"י עדות חידוש הרופא שאין פרה וחזירה יולאת מאלכסנדריא של מצרים שאין חותכים האם שלה כדי שלא תלד ועי' רש"י סנהדרין (לג ע"א) שצריך להיחר האם מפני עדותו. אין ראיה דסומכים על חפא דהאם לא התירו מפני אומדן דעתו האלוי בחכמת הרפואה אלא מפני עדותו שהעיד שראה שהפרה חייתה י"ב חודש ומה ראיה שאינה טריפה ודבר זה הוא ככל עדות שבעולם שפ"א נאמן באיסורים. וכן צירי'

WHATSAPP

KOL HALASHON